

HELSINGBORG

Vård- och omsorgsförvaltningen
Förebyggande enheten / Dagverksamheten
Kerstin Skornicka
Strategisk demenssjuksköterska
kerstin.s.persson@helsingborg.se

2023-10-03

Slutredovisning: Utveckling av dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Innehåll

1.	Bakgrund	3
2.	Lite kort om Helsingborgs stad	3
3.	Vård och omsorgsförvaltningen	4
4.	Inledning	4
5.	Dagverksamhet för personer med kognitiv sjukdom/demenssjukdom i Helsingborg	5
5.1	Dagverksamhetens olika nivåer.....	5
6.	Identifiering av utvecklingsområde	7
6.1	Aktiviteter	7
6.1.1	Aktivitetsbank.....	7
6.1.2	Måltidsbilder.....	9
6.1.3	Konst.....	9
6.2	Kompetensökning för personalen	10
6.3	Samverkan – internt och externt.....	10
6.3.1	Internt.....	11
6.3.2	Externt	12
6.4	Anhöriga	12
6.4.1	Multiknappen	14
6.5	Etnicitet och kultur	15
6.5.1	Exempel på personcentrerad aktivitet och ökad delaktighet för utrikesfödda personer på dagverksamheten.....	15
6.5.2	Språkombud	17
7.	Effekter av förbättringarna	17
8.	Referenser.....	19
	Bilagor	20
	Bilaga 1 Aktivitetsbankens instruktionsmall för bakning	20
	Bilaga 2 Intervjuguide för anhörigenkät	21

1. Bakgrund

Socialstyrelsen presenterade 2020 vägledning ”Dagverksamhet för personer med demenssjukdom - En vägledning”.

Syftet med detta projekt var att utveckla dagverksamheten för personer med demenssjukdom med denna vägledning som grund. Fem dagverksamheter i olika kommuner, där Helsingborgs stad var en, blev utvalda att identifiera både starka och eftersatta områden inom sin verksamhet.

Inför projektets start bildades en arbetsgrupp bestående två arbetsterapeuter, Åsa Westesson och Marie Ekdahl samt tre äldrepedagoger, Marzanna Grodzka, Marie Berg och Sara Petersson, alla arbetar på dagverksamhet. Sammanställande för denna grupp var Kerstin Skornicka Persson, strategisk demenssjuksköterska. Enhetschefen för dagverksamheten, Karolina Levin, har följt processen under hela tiden. Vi planerade och bokade in träffar som löpte över hela projekttiden.

I denna rapport används kognitiv sjukdom synonymt med demenssjukdom.

2. Lite kort om Helsingborgs stad

Helsingborgs stad ligger i Skåne och är den näst största kommunen efter Malmö. Helsingborg stad hade år 2022 ca 151 000 invånare (Helsingborgs befolkningsprognos 2023). Näringslivet är en blandning av stora och små företag ur de flesta branscher. De dominerande arbetstillfällena finns inom vård och omsorg, tillverkning och utvinning samt utbildning

Åldersfördelning och prevalens för demenssjukdomar

Åldersgrupp	Antal personer	Prevalens för demenssjukdom i Helsingborg (personer och %)
65-69 år	7439	111 (1,5 %)
70-74	6998	210 (3 %)
75-79 år	6478	388 (6 %)
80-84 år	4571	548 (12 %)
85-89 år	2480	620 (25 %)
90-94 år	1170	433 (37 %)
95+ år	412	197 (48 %)

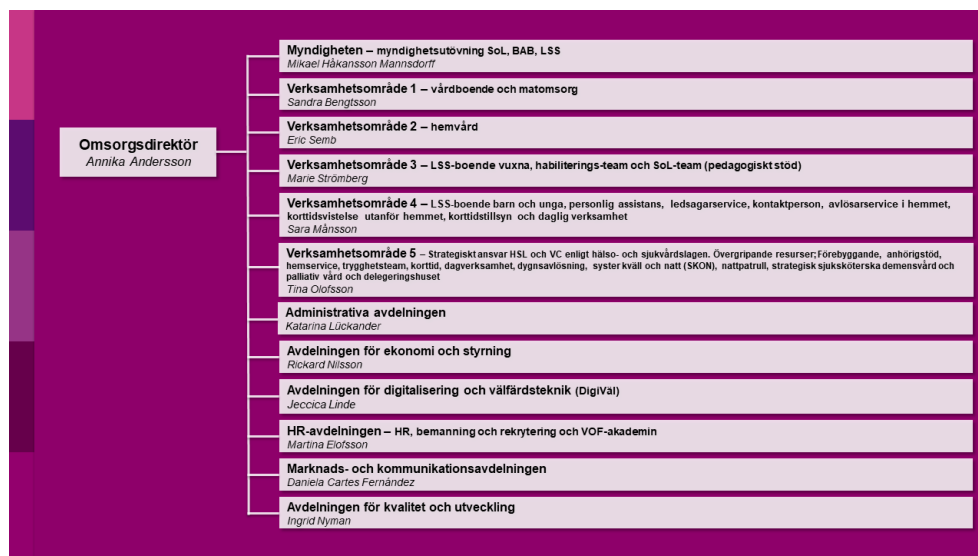
Källa: SCB 2022, A Wimo 2005 och SCB 2019

3. Vård och omsorgsförvaltningen

Förvaltningen har ca 3650 anställda och leds av Annika Andersson, omsorgsdirektör. Vård och omsorgsnämnden styr förvaltningen politiskt.

Organisationsöversikt

Vid årsskiftet 2023–2024 kommer det att ske en organisationsförändring men under projektiden ligger Dagverksamheterna för personer med kognitiv sjukdom i Verksamhetsområde 5, Övergripande resurser.

4. Inledning

Maj 2019 gjordes en kartläggning av dagverksamheterna i Helsingborg. Det fanns då tre dagverksamheter. Två var traditionella dagverksamheter som riktade sig till personer, med eller utan kognitiv svikt och en riktade sig till personer under 65 år med inriktning minnesproblematik, med eller utan diagnos på kognitiv sjukdom.

Kartläggningen visade på att det fanns en otydlighet i inriktningen på dagverksamheterna som påverkar utformningen och kvalitén. En blandad målgrupp minskar möjligheterna att arbeta hälsofrämjande, rehabiliterande och sjukdomsförebyggande. Dagverksamheterna hade inget vedertaget och gemensamt arbetssätt. Resultatet påvisade en avsaknad av arbete för kundens delaktighet och påverkansmöjlighet. Utifrån detta resultat fick nuvarande enhetschef, Karolina Levin, i uppdrag att utveckla dagverksamheterna mot ett personcentrerat arbetssätt.

Dagverksamheterna i Helsingborg är Stjärnmärkta sedan 2021 och arbetar aktivt med utveckling och förbättringsområden.

5. Dagverksamhet för personer med kognitiv sjukdom/demenssjukdom i Helsingborg

Efter kartläggning av dagverksamheten år 2019 beslutades det att en större omorganisation skulle genomföras. Målgruppen ändrades till att endast inkludera personer med kognitiv svikt eller kognitiv sjukdom. Det beslutades att dagverksamhet ska erbjudas efter personens funktionsnivå och inte ålder.

Det finns idag tre dagverksamheter för personer med kognitiv sjukdom i Helsingborg.

Vårt uppdrag att ge personcentrerad dagverksamhet oberoende ålder kräver mycket kunskap och ett förändrat arbetssätt från personalen.

5.1 Dagverksamhetens olika nivåer

Dagverksamhet är ett biståndsbeslut enligt Socialtjänstlagen (SoL). Efter beslutet gör arbetsterapeuten bedömning om vilken nivågrupp kund erbjuds på dagverksamhet. Val av grupp baseras på vilket behov av stöd som behövs i aktivitet. Detta tillsammans med flera andra faktorer, t ex möjligheten att vara fysiskt aktiv samt motivationsnivå.

Bedömningsinstrumentet som används är "Checklista vid kognitiva svårigheter i aktivitetsutförande"; Sveriges Arbetsterapeuter

Nedan följer en beskrivning av syfte och mål på gruppnivå samt den enskilda kundens stödbehov.

Nivå 1

Kunder som kan vara aktiva i aktivitet genom instruktioner och en strukturerad planering. Tar initiativ och gör aktiva val

Fokus på att bibehålla aktivitetsförmåga, funktionsförmåga och delaktighet i samhället

- Stödja delaktighet i samhället
- Aktivt träna vardagsaktiviteter P-ADL, I-ADL
- Utmanande fysisk aktivitet på träningsnivå
- Utforma och träna på kognitiva hjälpmedel och strategier
- Aktivitetsbalans
- Delaktig i planering av dagverksamhetens aktiviteter
- Möta andra i samtal

Stödbehov

- Jagstärkande förhållningssätt
- Påminnelse:
Behöver påminnelse för att komma igång, använder tidshjälpmedel. Klarar sig sedan igenom aktiviteten utan stöd, t ex. klarar att ta in information från

dagens planeringstavla vid promenad. Kund klarar då att veta hur dags promenaden är samt ta på ytterkläder.

Ett annat exempel är att kund får instruktion om att vi ska baka en kaka och vet då att vi håller till i köket. Kan ha förslag på vad som ska bakas. Tvättar händerna och tar på förkläde.

- Tillsyn och uppmuntran:
Behöver stöd att starta aktiviteten och tillsyn/uppmuntran om eventuella problem uppstår, t ex sätter på kaffe men behöver stöd att komma ihåg alla moment.

Nivå 2

Kunder som har behov av stöd med instruktioner och fysisk guidning i aktivitet. Ett utökat stödbehov

Fokus är fortfarande att bibehålla kognitiva och fysiska funktioner, men med ett mer anpassat tempo

- Delaktighet i samhället med stöd
- Upprätthålla vardagsaktiviteter P-ADL, I-ADL
- Fysisk aktivitet
- Utforma och träna på kognitiva hjälpmedel och strategier
- Delaktig i planering av dagverksamhetens aktiviteter
- Aktivitetsbalans
- Möjlighet att prova nya aktiviteter i trygg miljö

Stödbehov

- Jagstärkande förhållningssätt
- Muntlig guidning och kroppsspråk. Behöver personligt kognitivt stöd av personal i form av instruktion (muntligt och/eller genom kroppsspråk). Det kan finnas problem med t ex nedsatt motivation och initiativförmåga eller att kund inte vet hur och i vilken ordning aktiviteten skall genomföras. Stödet behövs genom hela aktiviteten och personal behöver närvara genom aktiviteten.
- Praktisk guidning (fysisk guidning och handräckning). Behöver fysiskt stöd av personal, t ex i form av handräckning och/eller fysisk guidning. Utöver ovanstående problem (motivation, initiativförmåga, ordningsföljd i aktivitet) kan det finnas problem att förstå språk och instruktioner.
- Tidshjälpmedel kan användas.

Nivå 3**Kunder som har ett stort behov av praktiskt stöd i aktivitet. Kontinuerlig guidning**

Fokus på att bibehålla funktioner för att kunna bo kvar i ordinärt boende

- Sinnesstimulering
- Låga krav på självständighet
- Guidning och fysisk assistans i vardagsaktiviteter
- Anpassad miljö med lägre stimuli
- Struktur på dagen
- Omvårdnad
- Mer anhörigstöd än behov för kunden

Stödbehov

- Jagstärkande förhållningssätt
- Behöver praktisk hjälp genom hela aktiviteten. Kund kan medverka själv vid vissa delmoment. Kund har både kognitiva och fysiska funktionsnedsättningar, t ex får hjälp att dela maten, få upp mat på bestick och att påbörja att föra maten till munnen.
- Passiv deltagare Behöver hjälp av 1–2 personal. Medverkar inte själv aktivt i aktiviteten. Upplever aktiviteten med sina sinnen

6. Identifiering av utvecklingsområde

När Helsingborg fick möjlighet att ingå i Svenskt Demenscentrums projekt "Utveckling av dagverksamheter" började kartläggningen av vilka utvecklingsområden som kunde vara aktuella.

Utvecklingsområde som identifierades var behovet av Aktiviteter, Kompetensökning för personalen, Samverkan – internt och externt, Anhörigperspektivet samt Etnicitet och kultur.

6.1 Aktiviteter**6.1.1 Aktivitetsbank**

För att nå målet med det förändrade uppdraget fanns det ett behov av att se över vilka aktiviteter som erbjöds på de olika nivåerna. Det saknades en struktur för hur aktiviteter skulle förberedas, genomföras och vem som hade ansvaret i personalgruppen. Det användes oftast gamla, beprövade aktiviteter som kändes trygga.

När nya aktiviteter planerades in av äldrepedagogerna visste oftast personalen inte hur de aktiviteterna skulle utföras och det skapades en osäkerhet.

Det fanns ingen inplanerad tid för förberedelse innan aktiviteten skulle börja. Det blev ostrukturerat, rörigt och ofta för stora grupper. Kunder som behövde individuell stöttning hade begränsad möjlighet att få det. Aktiviteterna hade ingen tidsbegränsning.

Syftet med aktivitetsbanken är att ge struktur och förutsättningar för att kunna erbjuda kunden en personcentrerad, jagstödande aktivitet och bättre sammansatta grupper.

Vi började med att inventera vårt aktivitetsmaterial och de befintliga beskrivningar som fanns. Aktiviteterna delades sedan in i olika teman. Det köptes in nytt arbetsmaterial och det skapades nya personcentrerade aktiviteter och enkla och tydliga instruktionsmallar för alla aktiviteter, se bilaga 1.

Personalen ska använda sig av de individuella genomförandeplanerna dagligen. Där står det tydligt vilket stöd/hjälp kunden behöver. Även personberättelsen/levnadsberättelsen och checklista från Svenskt Demenscentrum är ett viktigt arbetsredskap.

I aktivitetsbankens instruktion för varje aktivitet står det vilket syfte aktiviteten har. Att den som leder aktiviteten vet syftet kan hjälpa till att motivera kunden. Personalen kan även ge informationen till anhöriga

Alla instruktioner följer samma mall med tydliga rubriker: Vem lämpar den sig för, antal kunder och personal samt var den utförs. Där står även tidsåtgång, förberedelser, genomförande, efterarbete samt utvärdering. se bilaga 1

Att följa instruktionerna ger ett strukturerat arbetssätt och tydlighet för personalen. Alla har möjlighet att göra lika. Bra för vikarier och tryggt för kunderna.

Instruktionerna har all personal behörighet till men äldrepedagogerna ansvarar för att lägga in nya aktiviteter och redigera efter behov.

Resultatet

För närvarande finns 59 aktiviteter i banken, men banken fylls på efter hand.

Aktivitetsbanken ger en överskådlig och tydlighet som är till hjälp då äldrepedagoger planerar aktiviteter. Den finns tillgänglig för medarbetarna i en pärm samt att hämta digitalt.

Förändringar tar tid och all personal måste ges möjlighet att få information om Aktivitetsbanken. Personalen fick information och förtydligande av vad Aktivitetsbanken innebär under dagverksamhetens planeringsdag.

På sikt ska aktivitetsbanken kunna delas digitalt med andra verksamheter i staden.

6.1.2 Måltidsbilder

Matleverantörerna har ibland avancerade namn på maträtterna och detta kan då behövas förenklas. Vi presenterar maten med bild samt med enkla ord som fisksoppa – inte bouillabaisse

Bilderna underlättar för de som har svårt att läsa, svårt att skapa sig en inre bild om vad som kommer att serveras samt kan vara ett stöd för personal som inte har svensk matkultur med sig.

6.1.3 Konst

Genom Kulturförvaltningen fick några medarbetare på Dagverksamheten möjlighet att gå kursen "Att se konst" som Konstfrämjandet i Skåne anordnar.

Tanken med kursen var att göra konst tillgänglig för alla även om man själv inte kan ta sig till en utställning. Alla ska få möjlighet till existentiell hälsa.

"Att se konst" har använts på dagverksamheten som en aktivitet. Det har uppskattats och skapat intresse och samtal.

Genom projektet DAGS workshops har dagverksamhetens personal presenterat kursen "Att se konst". Dagverksamheten har deltagit i Digitalt konstsamtal med Nationalmuseum som också presenterades i en workshop i DAGS-projektet.

Samtal med Kulturförvaltningen har inletts med att ta del av konst (hyra) från Helsingborgs museum, Kulturmagasinet. Tanken är att konst ska vara på dagverksamheten i cirka fyra-sex månader för att sedan bytas ut.

6.2 Kompetensökning för personalen

Dagverksamheten är sedan 2021 Stjärnmärkt vilket gör att personalen har fått grundläggande utbildning i Kognitiva sjukdomar.

Syftet med förbättringsområdet Kompetensökning var att säkerställa att personalen får tillgång till kontinuerlig fortbildning för att kunna ge kund ett personcentrerat bemötande, rätt stöd i aktivitetsutförande och därmed vara jagstödjande.

Uppstarten skedde på ett internat i september 2022 med en föreläsning om kognitiva sjukdomar och jagstödjande förhållningssätt kopplat till aktiviteter på dagverksamheten

För att kontinuerligt öka personalens kompetens planeras det in obligatoriska föreläsningstillfällen med reflektion 1 ggr/månad för den personal som är i tjänst. Personal som inte är i tjänst ska på egen hand ta del av materialet. Dagverksamheten har valt att börja med Kommunikation ABC (Svenskt Demenscentrum).

Rutinen är inskrivna i verksamhetsplanen för dagverksamheten.

Några av personalen fick möjlighet att åka till Svenska Demensdagarna för att få kunskap och inspiration.

6.3 Samverkan – internt och externt

Dagverksamheten har många olika samarbetspartners. För att vårdinsatserna runt kunden ska kunna samordnas på ett smidigt och sammanhängande sätt behövs det skapas en samsyn kring vad dagverksamheten är och vår målgrupp.

Förvaltningsövergripande information

Behovet av ett uppdaterat informationsmaterial var stort. Alla (t ex anhöriga, externa och interna vårdgivare) som möter personer som kan vara aktuella för dagverksamhet ska kunna få rätt information. Materialet ska vara digitalt så att den senaste versionen kan laddas ner.

Förvaltningens kommunikationsavdelning kontaktades för uppdatering av materialet och stadens hemsida har uppdaterats.

Internt informationsmaterial

I arbetet med att förbättra informationen till kunder och anhöriga om dagverksamheternas innehåll, har vi arbetat med våra egna broschyrer som delas ut vid start på dagverksamheten.

Broschyrerna har kompletterats med bilder på olika aktiviteter samt syftet med dessa. Vid hembesöket används numera dessa bilder som stöd för att beskriva vad dagverksamhet innebär och visa hur en dag kan se ut. Metoden underlättar förståelse för personer med nedsatt abstraktionsförmåga och kan skapa ett intresse. Broschyren innehåller även praktisk information.

Vi tipsar om Dagverksamhetens Instagram för att ge en mer varierad uppfattning om vad som händer på en dagverksamhet.

SIP (samordnad individuell plan)

Samarbete kring kund mellan olika vårdaktörer bör ske via SIP

Eftersom det ofta är många olika vårdgivare runt våra kunder på dagverksamheten, ansåg vi att dagverksamheterna ska stå med i kontaktlistan i Mina Planer för att bli inbjudna till SIP. Dialog fördes med stadens MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) och detta verkställdes därefter. Dagverksamheterna är nu med som beställningsmottagare.

Dagverksamheten kan vara en samarbetspartner till hemsjukvården vid bedömningar, insatser och träningar. Personal på dagverksamheterna ser kunderna en längre period under dagen/dagarna och kan upptäcka förändringar kring kundens kognitiva och fysiska förmågor i ett tidigare skede.

6.3.1 Internt

Få känner till vilket uppdrag som stadens dagverksamhet har efter omorganisationen 2019 då målgruppen ändrades till att enbart inkludera personer med kognitiv svikt eller kognitiv sjukdom. Kunskapen om hur uppdraget är utformat varierar i organisationen och ett behov av att informera finns.

Nu under hösten kommer information att ges till SoL personal på hemvårdsområdena.

En presentation gjordes på ett professionsmöte för arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Vi har samarbetat flera arbetsterapeuter i hemsjukvården för bedömning, utprovning och inträning av kognitiva hjälpmedel. Möjlighet till gemensam dokumentation som möjliggör att även undersköterskor kan notera sina observationer.

Ombud kognitiv sjukdom/Demensombud är undersköterskor ute i verksamheterna och de ska vara ett stöd till sina kollegor i frågor som rör området kognitiv sjukdom. På ett av ombudens gemensamma möte fick vi möjlighet att presentera och informera om vad dagverksamhet innebär.

Samarbete med andra förvaltningar inom Helsingborgs stad påbörjades i stort genom projektet "Demensvänligt Helsingborg" vilket gör att det är lättare att kontakta varandra vid behov.

6.3.2 Externt

Vi har blivit kontaktade av ett flertal kommuner som fått information att Helsingborg arbetar med en omstrukturering inom dagverksamheten. Dialog har skett genom nätverk, intervjuer och enkäter.

För att bredda kunskapen om andra dagverksamheter som riktar sig till personer med kognitiv sjukdom gjordes ett studiebesök på Club Cefalon i Malmö. Detta är en dagverksamhet som riktar sig till yngre personer med kognitiv sjukdom.

Ett gemensamt utforskande av metoden Kognitiv stimuleringsterapi (CST) har påbörjats med Höganäs kommun. Spännande metod som är vetenskapligt validerad och som används i ca 30 länder.

Att arbeta med information är ständigt pågående. Planer på hur vi kan nå specialistvården och primärvården återstår att utforska.

6.4 Anhöriga

Anhörigstödet i dagverksamheten är en viktig del i arbetet. Vi ville se över vilka förbättringspunkter som fanns och bli mer medvetna om anhörigas behov kopplat till verksamheten.

För att identifiera behov och få veta hur personal kan bli bättre på att möta dessa, bad vi två utvecklare på Förebyggande enheten, Vård och omsorgsförvaltningen i Helsingborg att göra en intervjuenkät.

Anledning till att personalen på dagverksamheten inte gjorde enkäten och intervjuerna själv var för att inte riskera att anhöriga blev påverkade och styrda av personalen

Utvecklarna tog tillsammans med projektgruppen fram fokusområden som samtalen med anhöriga skulle utgå ifrån.

Områdena var:

- kvalitet
- information och kommunikation
- delaktighet anhörig
- avlösning
- stöd

Utvecklarna använde sig av en intervjumall, bilaga 2, och samtalen genomfördes med anhöriga i två olika grupper, Dagverksamheten 1 (13 st) och Dagverksamhet 2 (6st).

Anledningen till att intervjua anhöriga från olika dagverksamheter var att se om det fanns skillnader i de anhörigas behov, önsknings och om detta skiljde sig mellan de

olika grupperna. Samtalet gjordes enskilt och tog ungefär en timme. Resultatet presenterades avidentifierat.

Resultatet av enkäterna

Resultaten visar att anhöriga överlag är mycket nöjda med det som dagverksamheten erbjuder. De upplever att deras närstående mår väl av att vara på dagverksamheten och att de som anhöriga får en välbehövlig avlastning.

Genom enkäten visade det sig att de anhöriga som lämnade sina närstående till dagverksamheten kände sig mer välinformerade kring sina närståendes vistelse än de som inte lämnade eller hämtade.

En del anhöriga nämnde att de skulle önska mer information om aktiviteter, syftet med dessa samt vad som händer på dagverksamheten.

Bland de anhöriga som intervjuades var det inte någon som spontant efterfrågade anhörigträffar på dagverksamheten däremot ville man gärna komma i kontakt med andra i liknande situation. De önskade få information om sjukdomen, hjälpmedel, tips och råd i praktisk omvårdnad samt information om anhörigstöd. En del av detta erbjuds redan genom stadens anhörigstöd. Vi hade trott oss veta vad anhöriga önskar tex anhörigträffar.

I anhörigintervjuerna fanns mycket information om vad anhöriga önskar om förbättringspunkter för verksamheten. Det framkom också att anhöriga förstår syftet med dagverksamheten för deras närstående, det vill säga att få stimulans och möjlighet till att träna sina funktioner i aktiviteter

Ett direkt resultat av anhörigintervjuerna var att dagverksamheten på en workshop, med samtliga medarbetare identifierat förbättringspunkter. Dessa ska verksamheten arbeta vidare med, t ex tydligare kontaktmannaskap.

Anhörigombud har tillkommit som ett nytt ansvarområde på dagverksamheten. Beslutet att alla arbetsplatser ska ha anhörigombud är fattat av verksamhetsledningen för vård och omsorg. Ombuden är undersköterskor ute i verksamheterna och de ska vara ett stöd till sina kollegor i anhörigfrågor. Samarbetet med anhörigstöd är påbörjat och kommer att fortsätta.

För att tillgodose anhörigas behov av att få övergripande information har vi börjat använda oss av Multiknappen som är en app framtagen av bland annat Åsa Westesson, arbetsterapeut på dagverksamheten. Med denna app kan vi skicka ut informationen på det sätt som anhöriga föredrar (text, video, bilder) samt på många olika valbara språk. Målet är att detta ska underlätta för anhöriga att få information om, och en förståelse för vad deras närstående gör på dagverksamheten och vad syftet med dagverksamhet är.

6.4.1 Multiknappen

Stadens satsning på innovation i samband med H22 blev en informationstjänst i en användarvänlig app. Idé och behovet kommer från LSS daglig verksamhet och Sol Dagverksamhet

Behovet att ge information om verksamheten på ett mer effektivt sätt identifierades. Samtidigt ville vi kunna öka kundernas delaktighet i sin vardag genom att ge både dem och deras stödpersoner informationen om exempelvis ändrade öppettider och speciella aktiviteter. Informationen skulle kunna anpassas efter kundens möjligheter att ta emot information, skriftligt eller via en video. Även att få informationen på ett språk man behärskar. Både kund och stödpersoner får göra ett aktivt val.

En app utvecklades efter denna kravspecifikation.

Personalen spelar in en video som sedan omvandlas till text. Informationen skickas sedan via SMS, MMS eller e-post. Översättning sker via en översättningstjänst.

Anledningen till att Multiknappen behövdes var:

- Kunderna har inte fått informationen på ett sätt de kan ta till sig. Ofta har informationen bara gått till personer runt kunden som stöttar i vardagen
- Osäkerhet om alla nås av informationen.
- Vi har använt "gammal" teknik som lappar, brev, telefonsamtal som kräver mycket manuell hantering

Tjänsten är i bruk inom daglig verksamhet LSS och under detta projekt påbörjades en implementering i dagverksamheten SoL.

6.5 Etnicitet och kultur

Etnicitet och kultur är område som alltid måste beaktas och vävas in under alla våra förbättringsområde.

Multiknappen är ett verktyg som med fördel kan användas för kund och anhöriga som är utrikesfödda. Genom denna funktion blir informationen på ett språk de kan förstå.

6.5.1 Exempel på personcentrerad aktivitet och ökad delaktighet för utrikesfödda personer på dagverksamheten

Kunden kommer från Libanon och har arabiska som modersmål, det svenska språket är mycket begränsat. Hen har tidigare drabbats av stroke vilket orsakat afasi.

Kunden beviljades dagverksamhet 2019. All personal upplevde att hen kände sig lite utanför på grund av språksvårigheter.

Personal Ingelas berättelse:

"När jag började arbeta inom dagverksamheten i mars 2022 såg jag tidigt en kund som satt för sig själv och drog sig undan med sin telefon.

Jag tänkte och ville skapa en känsla av inkludering trots afasi och annat språk. Kunden måste få möjlighet att komma in i gruppen och bli mer delaktig.

Jag började fundera på hur jag skulle kunna göra detta. Hur skulle jag kunna skapa en aktivitet där kunden kommer in i gruppen genom att visa och berätta om sin kultur?

När jag berättade om mina tankar kunde jag se kundens glädje och engagemang. Hen började prata och ge exempel på vad vi kunde göra: "Vi kan spela arabisk musik och visa hur vi dansar", sa hen och log brett..

Teamet på dagverksamheten bestämde sig för att skapa en aktivitet för kunden. Hen skulle tillsammans med personalen skapa, vara delaktig och även bli mer involverad i gruppen. Vi har arabisktalande personal här på dagverksamheten. De fick tillsammans

med kunden planera, leta fram fakta och berätta om hens land. Vi pratade mycket om matkulturen, skillnaden mellan arabisk och svensk mat.

Kunden började prata (arabiska) och ge många exempel på vad de kunde göra. Personalen planerade en aktivitet för kunden som ska stödja honom fysiskt, psykiskt samt socialt.

Kunden fick genomföra en eftermiddagsfika för de andra kunderna med stöd från personalen. Hen själv berättade och vår arabiskttalande personal tolkade så övriga i gruppen förstod.

Det blev linssoppa, en arabisk fika med baklava samt en film som berättade om hens lands natur och kultur, musik och dans där de andra fick delta på ett roligt sätt.

Baklava är ett sött bakverk i huvudsak nyttjat som dessert.

Syftet med aktiviteten var att kunden skulle utveckla sin roll i gruppen. Hen skulle känna att hen har presenterat sig på ett bra sätt och även känna sig som en del i gruppen. Det skulle hjälpa honom att stärka sin självkänsla och självförtroende samt kunna delta i andra aktiviteter.

Kunden tränar även sina fysiska förmågor när hen ska göra baklava, dansar och inspirerar de andra personerna. All rörlighet räknas.

Så här blev det

Personalen kommunicerar också via Google translate. Vi har visat kunden hur man använder detta.

Kunden pratar in på arabiska och den läser upp för våra andra kunder på svenska. Svaren spelar hen upp på arabiska så hen kan förstå.

Hen kan på detta sättet kommunicera med andra kunder och även oss i personalgruppen.

Kunden har varit hos logopeden och fått en app inlagd i sin egen Ipad.

I Ipaden ligger det fraser och ord inlagda på arabiska och när hen trycker på bilden blir detta översatt till svenska.

6.5.2 Språkombud

Vid sidan av projektet har Vård och omsorgsförvaltningen beslutat att varje arbetsplats ska utbilda språkombud.

7. Effekter av förbättringarna

En tydlig effekt av arbetet med förbättringsområdena är dagverksamhetens dokumentation som blivit mer personcentrerad och detaljerad,

Exempel på detta:

Dagverksamhetens bedömning och dokumentation som utförare 2019-06-09

Personalen märker att K trivs med att komma hit och delta i våra aktiviteter som vi har. Vi arbetar mot samma mål som tidigare eftersom K är nöjd och vill inte ändra på något.

Dagverksamhetens bedömning och dokumentation-som utförare 20230216

Vi som personal upplever att B trivs mycket bra hos oss på dagverksamhet Husensjö. Hon har en fin relation till dom andra kunderna och det pratas och skrattas mycket.

B dukar mer än gärna av borden efter måltiderna. Hon är inte så glad för promenader och vill inte följa med längre. Ibland lyckas personalen övertala henne att följa med.

På grund av sin sjukdom är B väldigt fåordig och pratar inte mycket. Säger mest ja eller nej eller så håller hon ofta med någon av gästerna som säger eller påstår något.

B är med på dom aktiviteter hon klarar av, vilka är gymnastik, kören och ibland promenader.

B ska börja ta färdtjänst från och med i dag.

Vi som personal arbetar vidare med målen att erbjuda B en meningsfull dag och de aktiviteter som B tycker om.

Övrigt:

Vi har noterat en ökad efterfrågan på kunskap om olika kognitiva sjukdomar och en ökad efterfrågan på hur vi bättre kan mäta, beskriva, analysera med hjälp av bedömningsinstrument.

En ökad förståelse hos den enskilde medarbetaren för sin del i helheten samt att dagverksamhet är en del av behandlingen för kunderna

Vi har fått möjlighet att köpa in en specialcykel och en portabel hörsslinga vilket har gett ökade möjligheter för delaktighet

8. Referenser

Helsingborgs stads befolkningsprognos 2023 - statistik

Statistiska Central Byrån (SCB)2022. [be0101_komjmbef2022.xlsx \(live.com\)](#)

Socialstyrelsens 2019. Dagverksamhet för personer med demenssjukdom.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2020-6-6797.pdf> 2023-09-21

Svenskt demenscentrum 2021. Samverkan för ett standardiserat insatsförlopp vid

demenssjukdom. <https://socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2019-6-22.pdf> 2023-09-21

Bilagor

Bilaga 1 Aktivitetsbankens instruktionsmall för bakning

Bilaga 2 Intervjuguide för anhörigenkäten

9. Bilaga 1

Bakning

Denna aktivitet lämpar sig för 1–2 kunder, 1 personal.

Utförs inomhus.

Syfte och beskrivning

Träna koncentration, uppmärksamhet, väcka minnen.

Minska stress, ångest, visa uppskattning eller hjälpa andra, (att känna att man hjälper eller gör något bra för andra kan också göra att man mår bättre själv).

Tidsåtgång

45-60 minuter.

Förberedelse

Ta fram receptet.

Ta fram alla ingredienser, verktyg och material.

Samla kunderna, tvätta händer, ta på förkläde och handskar.

Om möjligt, utse en kund som läser instruktioner eller receptet.

Informera kunderna om att de ska vara försiktiga under aktiviteten

Genomförande

Ge tydliga instruktioner och stötta de kunder som behöver det.

Efterarbete

Samla materialet, rengöra verktyg och städa undan på aktivitetsplatsen.

Lägg tillbaka materialet på avsedd plats.

Utvärdering

10. Bilaga 2

Intervjuguide DAGS

Information till den anhöriga

På uppdrag av dagverksamheterna genomför jag, och en kollega till mig, samtal med anhöriga som har en närstående som deltar i dagverksamhet. Som det stod i inbjudan till detta samtal är detta en del av ett nationellt projekt som heter DAGS, där flera kommuner deltar. Projektets syfte är att stimulera till utveckling av dagverksamhet för personer med demenssjukdom samt öka spridningen av innehållet i Socialstyrelsens vägledning om dagverksamhet.

Samtalen riktar sig till anhöriga för att undersöka om det finns något som kan förändras inom dagverksamheten som gör att stödet till anhöriga förbättras.

I samtalet kommer vi beröra bland annat information, kommunikation, delaktighet för dig som anhörig och i stort vad du tycker och tänker om dagverksamheten.

En sammanställning kommer att göras av alla samtal och lämnas vidare till projektledaren för DAGS, vilket är Helsingborgs stads strategiska demenssjuksköterska Kerstin Skornicka Persson.

Dina svar kommer att anonymiseras, vilket innebär att du inte kommer kunna bli identifierad i sammanställningen.

Sammanställningen kommer att vara en del av underlaget till en nationell inspirationsbroschyr vars syfte är att ge andra kommuner tips och idéer på utvecklingsområden av dagverksamheter för personer med demenssjukdom. Inspirationsbroschyren förväntas komma ut i januari 2024.

Jag kommer att anteckna dina svar under mötet.

Är det någon fråga du inte vill svara på hoppar vi bara över den och går vidare till nästa fråga.

Jag har avsatt en timme för samtalet så strax innan klockan X avrundar vi.

Är det något ytterligare du vill veta innan vi börjar?

Fylls i vid bokning av samtal

Datum: _____

Tid: _____

Plats: _____

Namn

anhörig: _____

Kontaktuppgifter:

_____

Fakta för sammanställningen

- **Vilken dagverksamhet deltar din närstående i?**
  - Husensjö - Grupp 1
  - Brunnbäck - Grupp 3

- **Är du sammanboende med din närstående?**
  - Ja
  - Nej

- **Vilken relation har du till din närstående?**

_____